

Intelektinės nuosavybės apsauga Lietuvoje - aukščiausios klasės

Francį Gurry, Pasaulio intelektinės nuosavybės organizacijos generalinį direktorių, kalbina Justinas Gapšys

Vis aršesnę tarptautinę konkurenciją patiriančios šalys turėtų siekti bendrą intelektinės nuosavybės apsaugos standartų, o ne būti nacionalistės technologijų srityje. Taip mano Francis Gurry, Pasaulio intelektinės nuosavybės organizacijos (PINO) generalinis direktorius. Jis viešėjo Vilniuje ir skaitė pranešimą tarptautinėje konferencijoje, skirtoje intelektinės nuosavybės ES apsaugai. Pareiškė šioje srityje gyri Lietuvos pažangą nuo nesenu laikų, kai proto produktas negalėjo priklausyti idėjos sumanytojui. Pasaulinės organizacijos vadovas išskirtiniame interviu VŽ akcentavo intelektinės nuosavybės apsaugos svarbą šalims, turinčioms ambicijų konkuruoti aukštųjų technologijų srityje.

Skaitydami pranešimą, paminėjote technologinį nacionalizmą intelektinės nuosavybės srityje. Kas tai yra ir kuo jis žalingas?

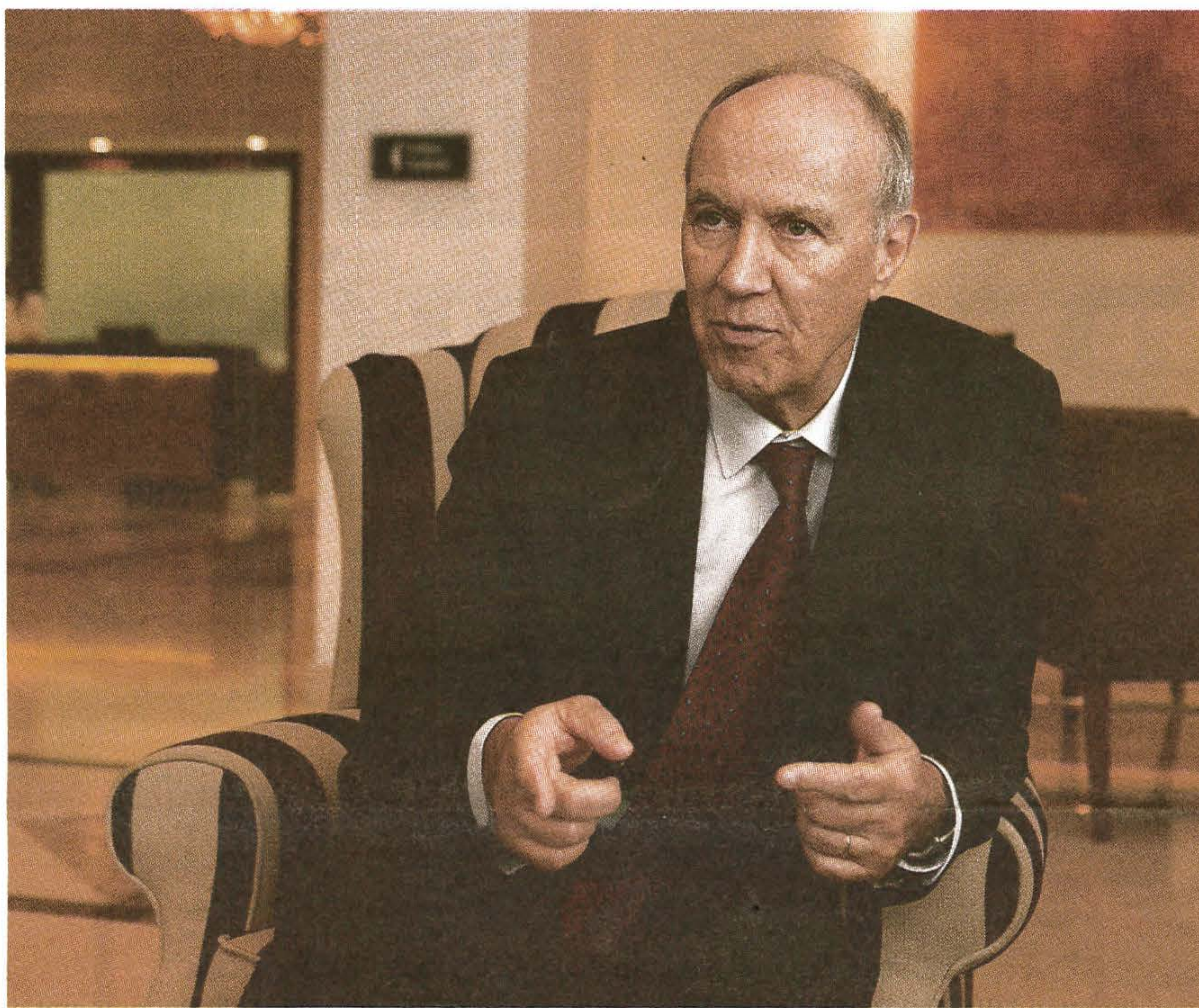
Manau, pavojus kyla dėl to, kad aktyvesnei tampant šalių tarpusavio konkurencijai technologijų ir inovacijų srityje, šalys priims tokias taisykles (intelektinės nuosavybės apsaugos - VŽ), kuriomis jos suteiks prioritetą technologinei savo plėtrai. Tam jos gali panaudoti įvairių priemonių - subsidijų ar kitokių, kuriomis gina savo technologijas. Manau, tokių pavyzdžių teko matyti saulės ir vėjo energetikos srityse. Čia mes turėjome aršią tarptautinę konkurenciją. Dėl to buvo įgyvendinama politika, kuria ginamos savos technologijos.

Kaip galima išvengti tokio reiškimo?

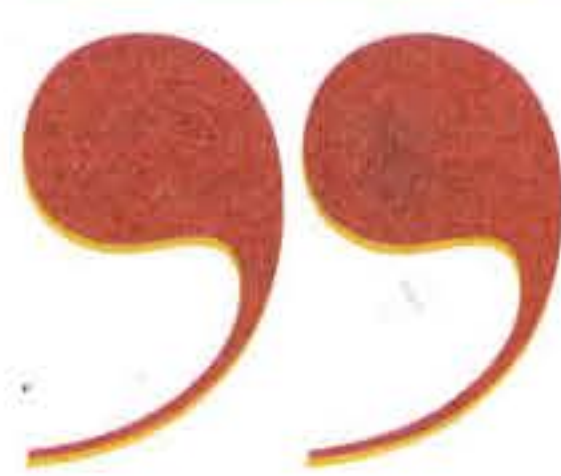
Manau, pasitelkiant kompleksines taisykles - dalis jų apimtų prekybos taisykles, dalis - viešųjų pirkimų, kitos - paremtos intelektinės nuosavybės apsauga.

Ar JAV ir ES derybose dėl laisvos prekybos sutarties intelektinės nuosavybės klausimai opūs?

Tai yra dvišalės derybos, taigi nesu kompetentingas atsakyti, tačiau nemanau, kad intelektinės nuosavybės klausimas nėra įtrauktas. Intelektinė nuosavybė sudaro svarbią dalį visose derybose dėl laisvosios prekybos, nes dabar didelę tarpusavio prekybos dalį sudaro nematerialus turtas. Egzistuojant pasaulinei vertės kūrimo grandinei, produktas sukuriamas ir pagaminamas daugybėje skirtingų vietų. Dėl to reikalingos visur vienodos taisyklės, ir čia intelektinė nuosavybė atlieka svarbų vaidmenį.

JUDITOS GRIGELYTĖS NUOTR.

Šalys subsidijuoja patentavimą, kad tik pritrauktų aukštųjų technologijų pramonę ir paskatintų mokslo tyrimus.

Kaip šios taisyklės įgyvendinamos ES?

Manau, ES šioje srityje yra labai pažengusi. Tačiau matant didėjančią tarptautinę konkurenciją ir pasislenkanti geopolitinį, ekonomikos gravitacijos ir technologijų centrą, tampa svarbu, kad taisyklės būtų taikomos sistemaiškai.

Kaip Lietuva atrodo šiame kontekste?

Žinoma, ji nėra didelė rinka, mažai ekonomikai didžiausias iššūkis yra įgyvendinti išmanios specializacijos (smart specialisation - VŽ) politiką - strategiškai orientuotis į sektorius, kuriuose galėtų konkuruoti tarptautiniu mastu. Jos bazė (Lietuvos žmogiškasis kapitalas ir kvalifikacijos - VŽ) yra tikrai stipri. Persikėlė per Baltijos jūrą,

pasiziūrėkime į Suomiją, taip pat mažą šalį, ar Daniją. Tačiau jos yra aukštųjų technologijų šalys, technologijų pagrindu įgijusios konkurencinį pranašumą.

PINO buvo įkurta (1969 m.) dar Lietuvai esant Sovietų Sąjungos dalimi, kai visa intelektinė nuosavybė priklausė valstybei. Kaip apibūdintumėte iššūkius, kuriuos Lietuvai teko įveikti, kad taptų PINO nare 1992 m.?

Jūs gyvenote sistemoje, kurioje intelektinė produkcija nebuvo laikoma privačia nuosavybe. Dėl šios priežasties neturėjote rinkos sąlygomis grįstų paskatų, kuriomis intelektinė produkcija būtų komercializuota. Kitais žodžiais, vienas svarbiausių uždavinių yra intelektinį turtą paversti komerciniu, idėją paversti produktu, paslauga ar procesu. Sovietų sistemoje egzistavo įdomus aukštųjų intelektinių laimėjimų ir žemo šios intelektinės kūrybos komercializavimo lygio paradoksas. Rusija šiuo atžvilgiu gali būti geras pavyzdys. Įdomu, kad Kinija 1984 m. priėmė svarbų sprendimą - patvirtino patentų įstatymą ir tapo pirmąja tai padariusia socialistine valstybe. Ankstyvu savo atsivėrimo etapu ji pripažino privačią nuosavybę, manau, labai svarbioje sferoje. Mano nuomone, pagrindinis iššūkis Lietuvai buvo dirbti esant sistemai

(teisinei - VŽ), visiškai kitaip traktuojančiai intelektinę produkciją. Per 22 metus tai numatanti teisinė infrastruktūra buvo parengta tinkamai. Dabar - klausimas, kaip rasti tinkamą nišą ir paskatinti inovacijų kultūrą verslo sektoriuje.

Kuriose srityse Lietuvai reikėtų pagerinti intelektinės nuosavybės apsaugą?

Manau, intelektinės nuosavybės teisių užtikrinimo infrastruktūra Lietuvoje yra aukščiausios klasės. Per 22 m. šaliai pavyko sukurti visapusišką ir gerai aprūpintą intelektinės nuosavybės

sistemą. Manau, pagrindinis iššūkis yra priversti ją sklandžiai veikti.

Problema ta, kad mažos šalys ir mažos kompanijos, kurios turi inovacijų ir išradimų, neturi didelio finansinio pajėgumo jiems apsaugoti. Kaip tai spręsti?

Be abejonės, tai rimtas iššūkis sistemai pasaulio mastu. Pažvelgę į inovacijų patentavimo sąnaudas, pamatytume, kad didžiąją jų dalį sudaro mokesčiai teisininkams. Antra didžiausia šių sąnaudų dalis tenka vertimams. Kad gautumėte tarptautinę patentinę apsaugą, reikia parašymą išversti į daug kalbų

Dosjė

- Prieš prisijungdamas prie Pasaulio intelektinės nuosavybės organizacijos (PINO) veiklos, dirbo advokatu Australijoje, dėstė teisę Melburno universitete. Melburno universiteto teisės mokslų laipsniai, Jungtinės Karalystės Kembridžo universiteto daktaro laipsnis. Melburno universiteto garbės profesūros narys, Pekino universiteto garbės profesorius ir Europos mokslų ir menų akademijos narys.
- Karjerą PINO pradėjo 1985 m.
- 1994 m. prisidėjo įkuriant PINO Arbitražo ir mediacijos centrą, priimant Bendrą domėnų vardų ginčų sprendimo strategiją.
- Nuo 1997 m. dirbo PINO vyresniosios administracijos komandoje.
- Nuo 2003 m. - šios organizacijos generalinio direktoriaus pavaduotojas.
- 2008 m. paskirtas PINO generaliniu direktoriumi.

- kinų, japonų ir t. t. Likusioji dalis yra mokesčiai vyriausybei, šie yra mažiausi.

Kaip suprantu, jūs Lietuvoje turite patentavimo išlaidų rėmimo politiką (Ūkio ministerijos įgyvendinama Pramoninės nuosavybės teisių apsaugos skatinimo paramos priemonė, pagal kurią padengiamos patentuojant išradimus ar registruojant dizainą patiriamos išlaidos - VŽ). Sakytai, tai išmintinga politika. Tokių priemonių pasaulyje jūs galite rasti net savivaldybių lygmeniu, pavyzdžiui, Pekine, Šanchajuje, kur savivaldybės subsidijuoja patentavimą, kad tik pritrauktų aukštųjų technologijų pramonę. Taigi manau, kad tai viena iš priemonių, kuri galėtų būti toliau plėtojama pritraukiant ne tik aukštųjų technologijų verslą, bet ir skatinant mokslo tyrimus.

SPECIALUS PASIŪLYMAS AUKŠČIAUSIOS KOKYBĖS PLIENINĖMS STOGŲ DANGOMS

-20%

50 metų garantija

Monterrey® Premium Adamante® Ruukki Classic®

Šios dangos padengtos specialiai plieniniams stogams Ruukki sukurtais, itin atspariais mechaniniam bei atmosferos poveikiui polimerais PURAL® ir PURAL® MATT, joms suteikiama 50 metų techninių ir 20 metų estetinių savybių garantija, o spalvų paletė - dabar dar platesnė.

Daugiau informacijos, www.ruukkistogas.lt arba teiraukitės tel. 8(5) 2322315.

Pasiūlymas galioja nuo 2013.09.01 iki 2013.11.29, užsakant ne mažiau nei 30m².

RUUKKI
LIVING. WORKING. MOVING.